

HİLÂL KARAHAN'IN *KIRK YAMA KIRK YARA'SINDA KADIN*

EMEL KOŞAR*

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Geliş Tarihi: 11.09.2021

Kabul Tarihi: 02.10.2021

Atf Bilgisi: Koşar, E.
(2021). Hilâl Karahan'ın
Kırk Yama Kırk Yara'sında
Kadın. HARS AKADEMİ, 4
(8), 621-630.

Öz

Şair, yazar, çevirmen ve tıp doktoru Hilâl Karahan'ın *Kırk Yama Kırk Yara*'daki şiirleri kendi bedeni, kıyafeti, eğitimi, evliliği ve geleceği hakkında söz sahibi olamayan, fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalan, tecavüze uğrayan kadınların sesini taşır ve dramlarını yansıtır.

Farklı coğrafya ve kültürlerden kadınların acılarına tanık/ortak olan Karahan'ın *Kırk Yama Kırk Yara*'daki anlatımcı şiirleri görseller ve haber alıntlarıyla birlikte belgesel niteliği de taşır.

Kadının toplumdaki yerinin, cinselliğinin, evliliğinin, anneliğinin sorgulandığı şiirlerde Hilâl Karahan'ın feminist duyarlılığı ve kız kardeşleşmekten yana olduğu göze çarpar.

Kırk Yama Kırk Yara'daki belgesel yanı öne çıkan anlatımcı şiirleri besleyen Hilâl Karahan'ın lirik tavrıdır. Şiirlerdeki duygu aktarımı fotoğraflarla perçinlenir ve kitabın tematik bütünlüğünü sağlar. Karahan'ın şiir öznelerinin hayata dair umutsuz ve karanlık bir tablo çizdikleri söylenebilir.

Kırk Yama Kırk Yara'nın “dul ağıdı” bölümündeki “ege denizi'nde ölüm”, “mülteci çadırı”, “boko haram”, “küçük, siyah...”, “beyaz tarak”, “dul”, “dul ağıdı”, “tahliye” ve “alaplı şiirleri” bölümündeki “kızlar bayramı”, “vajinismus tedavisi”, “tüp bağlatma”, “fındık işçileri”, “fındık çadırında gerdek”, “ensest” adlı şiirler kadının kendine ait bir odası/özgürlüğü olmadığını kanıtlar.

Anahtar Kelimeler: Şiir, kadın, çocuk, feminizm, biyoloji.

* Doç. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul. emel.kosar@msgsu.edu.tr / ORCID: 0000-0003-3178-5771.

THE WOMEN IN *FORTY PATCHWORKS FORTY WOUNDS* OF HİLÂL KARAHAN

EMEL KOŞAR*

RESEARCH ARTICLE

First Received: 11.09.2021

Accepted: 02.10.2021

Citation: Koşar, E. (2021).
The Women In *Forty
Patchworks Forty Wounds*
Of Hilâl Karahan. HARS
AKADEMİ, 4 (8), 621-
630.

Abstrece

Poet, writer, translator and medical doctor Hilal Karahan's poems in *Forty Patchworks Forty Wounds*, convey the voices of women who have no words about their own body, clothes, education, marriage and future; who are exposed to physical and psychological violence; who are raped, and reflect their drama.

Witnessing/partnering the suffering of women from different geographies and cultures, Karahan's narrative poems in *Forty Patchworks Forty Wounds* are also documentary, with visuals and news excerpts.

In the poems in which women's place in society, sexuality, marriage and motherhood are questioned, it is striking that Hilâl Karahan is in favor of feminist sensibility and sisterhood.

It is Hilâl Karahan's lyrical attitude that feed documentary featured poems in *Forty Patchworks Forty Wounds*. The transfer of emotion in the poems is riveted with photographs and provides the thematic integrity of the book. It can be said that Karahan's poetry subjects paint a hopeless and dark picture of life.

In *Forty Patchworks Forty Wounds*, in the "widow's lament" section, "death in the aegean sea", "refugee tent", "boco haram", "little, black ...", "white comb", "widow", "widow's lament", "curettage"; the poems titled "girls' feast", "vaginismus treatment", "tubal ligation", "hazelnut workers", "nuptials in a hazelnut tent", "incest" in the section of "alapl poems" prove that women do not have a room of their own/freedom.

Keywords: Poetry, woman, child, feminism, biology.

* Associate Professor, Mimar Sinan Fine Arts University, Department of Turkish Language and Literature, Istanbul. emel.kosar@msgsu.edu.tr / ORCID: 0000-0003-3178-5771.

Giriş

Şair, yazar, çevirmen ve tıp doktoru Hilâl Karahan'ın (1977, Gaziantep) şiir, deneme ve incelemeleri ulusal ve uluslararası edebiyat dergilerinde yayımlanmaktadır. Karahan, Kapital Yazarlar Vakfı (WCF) ve Dünya Şiir Festivali (WFP) network sitelerinde Türkiye direktörüdür. Her yıl Feminİstanbul Şiir Festivali'ni düzenlemektedir.

Hilâl Karahan'ın son şiir kitabı *Kırk Yama Kırk Yara*'nın (Karahan 2017) “dul ağıdı” bölümünde “ege denizi'nde ölüm”, “mülteci çadırı”, “boko haram”, “küçük, siyah...”, “beyaz tarak”, “dul”, “dul ağıdı”, “tahliye”; “alaplı şiirleri” bölümünde “kızlar bayramı”, “vajinismus tedavisi”, “tüp bağlatma”, “fındık işçileri”, “fındık çadırında gerdek”, “ensest”; “araf şiirleri” bölümünde “taş avlu”, “bu bir ağustos şiiridir”, “araf şiirleri”; “eşikte” bölümünde ise “kemik kafes”, “sümbülteber”, “eşikte” adlı şiirler yer almaktadır.

“Feminizm kavramı kadınların cinsiyetleri nedeniyle maruz kaldıkları baskı ve kısıtlamalara karşı yaşadıkları haksızlıkları telafi etmek amacıyla mücadele ve direniş göstermelerini ifade etmektedir” (Atan 2015: 4). Feminist bir şair olan Hilâl Karahan'ın *Kırk Yama Kırk Yara*'daki (özellikle kitabın ilk iki bölümündeki) eleştirisi özgürleşme sürecine dahil olamayan kadınların kendi hayatlarının içerisine hapsoluşlarına, şiddete maruz kalmaları ve tecavüze uğramaları karşısındaki çaresizliğine odaklanır. Söz konusu kitapta yer alan kadın üzerinden anne çocuk ilişkisini ve ailenin toplumun temel yapı taşı olduğunu yansıtan şiirlerde çocukların da şiddet mağduru oldukları vurgulanır.

Hilâl Karahan'ın *Kırk Yama Kırk Yara*'yı “*Kırk yaşına.../Kadının içindeki “Shakti” güce.../Dünyayı sarsan kadınlara...*” ifadesiyle ithafı onun kadına bakışını dile getirir. Karahan, *Kırk Yama Kırk Yara*'da edebî dünyasını, duyuş biçimini ve dili kullanım tarzını kadın üzerinden okura yansıtır. Şair, etkisi uzun süren şiirlerinde dilin olanaklarından tasarruflu bir şekilde faydalanırken kadınların kederlerinin altını çizer. Dili incelikle işleyerek sözcüklerin coğrafyasında kadınların tarihini şiirleştirir.

Virginia Woolf'a göre eğitimi, parası ve özgür bir çalışma ortamı olmayan kadından yaratıcılık beklenemez (Woolf 2012: 7). “Kendine ait bir odası” olan Hilâl Karahan, *Kırk Yama Kırk Yara*'da yaratıcılığını kadınlar odağında okura sunar.

Karahan, İbn Haldun'un dediği gibi “coğrafyanın kader olduğunu” okura hissettirir. Ayrıca “Biyoloji kaderdir” ifadesini de sorgular. Sözcüklerin değerini kadınların çektikleri acılarla tartan ve artıran şair, uzun soluklu yolculuğunda sözün büyüsunü kadınların yazgılarıyla birleştirir.

“dul ağdı”

Kırk Yama Kırk Yara'nın “dul ağdı” bölümündeki “ege denizi'nde ölüm” şiirinde Ege Denizi'ni şişme botlarla geçmeye çalışırken ölen mültecilerden bir Suriyeli çocuğun (Aylan Kurdi) Bodrum'da kıyıya vuran cesedi karşısında sessiz kalanlar ve kapital düzen eleştirilir. Mültecilere kapılarını açmayan ve şiddet uygulayan ülkelerin acımasızlığı ifade edilir. Ortadoğu'nun bu tür trajedilere her zaman sahne oluşu vurgulanırken coğrafyanın insanların kaderlerini nasıl şekillendirdiği de gösterilir. Ölümün ateş okyanusundaki dalgalanışı resmedilirken özellikle çocuklarını kaybeden annelerin çaresizlikleri dile getirilir. Şiirin son bölümündeki “Sunu”da yer alan biri yabancı diğeri Türk iki haber alıntısı metnin umutsuz atmosferini artırır:

“2/

Gün ağarınca

kıyıya vuran mülteci yavruları

yuvarlanır yüreğin ortasına:

Bakar kör, duyar sağır Avrupa

kapısına ulaşabilirse eğer

400 bin mülteciyi içeri alacak

gönüllü kürdan yapacak

kapitalizmin dişlileri arasında” (Karahan 2017: 11)

“mülteci çadırı”nda Suriyeli mültecilerin çadırdaki yaşam mücadelesi anlatılırken kadınların edilgen konumu dikkati çeker. Dört bölümden meydana gelen “boko haram” şiirinde 16.4.2014'te Nijerya'da terörist Boko Haram grubu tarafından kaçırılan 275 Çiboklu kadın öğrencinin uğradığı zulüm resmedilir. Boko Haram'daki kadınların köleleştirilmeleri, (Kıyafetlerine karışılır, eğitim görmeleri ve meslek sahibi olmaları engellenir.), kaçırılmaları, tecavüze uğramaları ve intihar bombacısı yapılmaları karşısında umutlarını yitiren ailelerinin hükümetin kızlarını aradığına ve kızlarının katil olacağına inanmamaları vurgulanır. Şiirin dördüncü bölümündeki haber (15 Nisan 2016 06:12 Stephanie Hegarty/BBC muhabiri, Mbalala) alıntısı metnin gerçekçiliğini arttırırken fotoğraflar ise etkisini perçinler:

“1/

Köle olmam için doğurmadı beni anam

on iki saat süren bir azapla

...

Eski bir kamyonun kasasında

kaçır diye koymadı adımı” (Karahan 2017: 18)

“küçük, siyah...” şiirinde ise Mersin Tarsus'ta, yirmi yaşındaki Özgecan Aslan'ın 2015 yılında okuldan eve dönerken dolmuş şoförü tarafından kaçırılarak tecavüz edilmek istenmesi, öldürülmesi, ellerinin kesilmesi ve cesedinin yakılarak tanınmaz hâle getirilmesi *Milliyet Gazetesi*'nin 15.2.2015 tarihli haberinden alıntıyla dile getirilir. Söz konusu şiirde Özgecan Aslan'ın “küçük, siyah, kesik eller”i ve savrulan külleri karşısında ailesinin dinmeyen acısı ve çaresizliği vurgulanır:

“Uçurumda açan güllere benzer

küçük, siyah, kesik eller

dikenlerle dağlanmış, yağmurla

keskinleşen akşamda parçalanmış

yarattığından tanrı dahi utanmış” (Karahan 2017: 22)

“dul” şiirinde 13 Mayıs 2014'te Manisa Soma'da kömür ocağındaki patlama sonrasında dul kalan 301 kadının toplumda evli erkekler için tehlike olarak görülmesi ve onlara ödenen tazminatların gelinlerle kayınpederler arasında çatışmaya sebep olması eleştirilir. Acısı katlanan kadınların toplumdaki dışlanmışlıkları vurgulanır:

“1/

Kokular ve korkular arasında

sabırla yürüdü ölüm

taşlarına basmadan akşamın

Eli boş döndü eve keder

söndü gözünde fer

ağzı şer koktu kasabanın” (Karahan 2017: 32)

“dul ağdı” şiirinde ise Grizu kazaları sonrasında ölen madenci eşlerinin aldıkları tazminat sebebiyle kendi aileleri ve kocalarının aileleri arasında paylaşılabilmesi konu edilir. Madenci dudu, çok genç ve çocuksuz ise kocasının küçük erkek kardeşiyle veya kayınpederiyle -imam nikâhıyla- evlendirilerek ona ödenen tazminata el konulur. Kadının aile içinde maruz kaldığı şiddet onun yetiştirdiği çocukların hayatını da olumsuz şekilde etkiler:

*“Geçsin bırak, hızla geçsin keder
solsun teninde zaferler
sarsın taş kollarıyla vaatler
yatağına hayaller uzansın”* (Karahan 2017: 37)

“Ataerki, genellikle hem ekonomik hem de akrabalık bağlarıyla bağlı bir grupta, hane halkı üzerinde otoritenin babadan oğula geçen ve belirli bir kişi tarafından uygulandığı bir duruma karşılık gelir” (Güneş 2017: 247-248). Karahan, yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi ataerkinin kadınlar üzerindeki baskısının olumsuz sonuçlarını şiirlerinde işlerken eleştirel bir tavır sergiler.

“tahliye” şiirinde Çin’in Shaanxi eyaletinde bir annenin, ikinci çocuğu doğurma hakkı olmadığı için kürtaja zorlanması tasvir edilirken söz konusu kadının maruz kaldığı fiziksel (zorla hastaneye götürülüp operasyondan önce ellerinin ve kollarının bağlanması) ve psikolojik (bebeğinin ölümüne seyirci kalmak zorunda olması) şiddet ifade edilir. Eril sistem tarafından anneliğin içinin boşaltılıp sıradanlaştırılmasının ve kadının değersizleştirilmesinin sebepleri sorgulanır:

*“Ey kanımla emzirdiğim ışığın oğlu
hangi hazine doldurabilir rahimdeki boşluğu*

*Kalp yerinden sökülürken
nedir ki rahimden yaşamın dökülmesi*

Benim bedenim benim parçam

çekin elinizi ruhumdan

diyebilse" (Karahana 2017: 42)

"alaplı şiirleri"

Kırk Yama Kırk Yara'nın diğeri bölümlerindeki şiirlerin sonunda "Sunu" yoktur. "alaplı şiirleri" bölümündeki şiirler kadın doğum doktoru Hilâl Karahan'ın gözlemlerini ve tecrübelerini yansıtır. Kadınların erkeklerle eşit ve özgür olabilecekleri toplumlara özlemleri dile getirilir. Kadınların kendi bedenleri ve gelecekleri hakkında söz sahibi olabilecekleri dönemler beklenir. Ağittan çok başkaldırı niteliğindeki şiirlerde umutsuzluk öfkeyle harmanlanır. "kızlar bayramı"nda Alaplı'da kadınların cinsel obje olarak görülüşü, "vajinismus tedavisi"nde aşağılayıcı geleneklerin kadınların cinsel hayatı üzerindeki olumsuz etkileri, "tüp bağlatma" şiirinde ise parayla alınıp satılan bir "mal" olarak görülen kadınların doğurganlıklarının sonlandırılıp sonlandırılmamasına kayınpederlerinin karar verişini eleştirilir:

"Belki başka çocuk ister, belki yeniden evlenir;

yaşı genç, bağlamayalım tüplerini' diyorum.

'Nereye gitçeeğmiş? Kendi de, dört uşağı da

benim malım; parasını takır takır sayıp aldım!'

diyor, torununu çekeleyerek..." (Karahana 2017: 53)

Toplumsal cinsiyeti önemseyen Hilâl Karahan, eleştirel bakış açısıyla kadının farklı kültürlerdeki/toplumlardaki konumunu gerçekçi olduğu kadar lirik bir sesle okura duyurur. Kadınlara toplum tarafından biçilen rollerin edilgen ve aşağılayıcı durumlarını resmederken çocukların gördükleri zararların da altını çizer.

Toplumsal cinsiyet kültürel olarak inşa edildiği için "Biyoloji kaderdir" yerine "Kültür kaderdir" denilebilir (Butler 2014: 53). "Kültür kaderdir" ifadesini doğrulayacak nitelikteki "fındık işçileri" şiirinde tarlada doğum yaparken ölen kadınları acısı "fındık çadırında gerdek" şiirinde henüz on üç yaşında kendilerinden yaşça büyük erkeklerle zorla - imam nikâhıyla- evlendirilen ve kumalarıyla aynı çadırda yaşamak zorunda kalan kadınların acısına karışır. "ensest"te ise annelerin çocuklarının enseste kurban oluşları karşısındaki

vurdumduymazlıkları vurgulanır:

“Oğluna değil, savcıya kızgın,

meselenin buraya taşınmasına...” (Karahan 2017: 58)

“Kişisel olan politiktir” ve “Bütün kadınlar kız kardeşidir” sloganları feminist hareketin temel unsurlarıdır (Güneş 2017: 246). Hilâl Karahan, *Kırk Yama Kırk Yara*'da kız kardeşi olarak gördüğü kadınların ezilmişliklerinin sebeplerini ve özgürleşme isteklerini dile getirerek kadın haklarını savunur.

Kırk Yama Kırk Yara'da dünyadaki ataerkil söylemi kıran dişil bir dil ve toplumsal cinsiyet kavramı dikkati çeker. Kadınların erkekler tarafından şiddete maruz kalmalarına inanış kadınlara gelebilecek tek kötülüğün erkeklerden olacağı fikridir. Oysa erkekler tarafından şiddete maruz kalan kadınların/çocukların durumları karşısında sessiz kalanlar ve şiddeti destekleyenler yine kadınlardır.

Sonuç

Geleneksel şiirde kadın, şairin ilham perisi ve seslenilen kişidir. Güzel aşk nesnesi rolündedir, özne rolü üstlenemez. Edgar Allen Poe'nun ifadesi değiştirilirse dünyadaki en şiirsel nesne güzel bir kadının ölümüdür ve her kadın şair, yazmak için genelde ayağıyla çiğnemek zorunda olduğu bir kadın kahramanın güzel cesedinin ebediyen etkisi altındadır (Boym 2010: 252).

Şiirlerinin özneleri kadın olan Hilâl Karahan erkeksi bir role bürünmeden, dişil dille kadınların var oluş mücadelesini konu edinen şiirlerinde geleneksel anlayışı yıkararak okura yeni pencereler açar. Bu bakımdan kadın mücadelesinin bir örneği sayılabilecek *Kırk Yama Kırk Yara*, Karahan'ın feminizm anlayışını da özetler. Mücadeleci kadınlar için feminizm bir çıkış noktasıdır. Karahan, kadının toplum içindeki baskılanmasını konu edinen söz konusu şiirlerinde kadına uygun görülen kimlikleri sorgular. Farklı kültürlerden kadınları anlatımcı dille ve geniş bir yelpazede ele alır. Özelde evrenseli yakalayan şair, kadınların dramalara yer vererek onların acılarına ortak olur.

Kırk Yama Kırk Yara'da şiirlerin çatısı kadınların ezilmişlikleridir. Anneden kızına kalan miras dışlanmışlık, ezilmişlik ve şiddettir. Şiir öznelerinin temsil ettiği kadınlar, coğrafyaya ve kültür farklılıklarına göre kadının konumunun değişmediğini gösterir. Türkiye'de de Nijerya'da da kadınlar birbirlerine benzer konumdadırlar.

Hilâl Karahan şiirlerinde kolaj tekniğini başarıyla uygulamış ve metinlerinin çok sesliliğini, farklı ritim oluşturma yöntemini göstermiştir. İç konuşmayı, iç sesi yansıtan italik bölümler bağımsız birer metin veya şiirin diğer bölümleriyle birlikte diyalog şeklinde ilerleyen bir metin olarak okunabilir/değerlendirilebilir (Koşar 2019: 447).

Diyalog ve belgesel şiir niteliği de taşıyan anlatımcı metinler görsellerle etkisini artırır. Gazete haberlerine dayanan şiirlerin gerçeklikle bağı metinlerin gündelik hayatla ilişkilendirilmesini başka bir deyişle günceli yakalamasını sağlar. Yaşadığı dönemden ve coğrafyadan kesitlere yer veren Karahan, şiirlerinde düzyazı ve fotoğraflardan faydalanırken görselliğin sözün gücünü attıran etkisini vurgular.

Karahan sadece çağına tanıklık etmekle kalmaz. Aynı zamanda eleştirdiği meselelerin köklerine inerek kadınların ezilmişliklerinin sebeplerini sorgular. Kız kardeşleşmekten yana olan şair, kadınların acılarında derinleşir.

Kaynakça

- Atan, Meltem (2015). “Radikal Feminizm: ‘Kişisel Olan Politiktir’ Söyleminde Aile”. *The Journal of Europe-Middle East Social Science Studies*. October. Volume: 1. Issue: 2. s. 1-21.
- Boym, Svetlana (2010). “Şairenin Ölümü”. *Tırnak İçinde Ölüm-Modern Şairle İlgili Kültürel Mitler*, (Çev. Emine Ayhan). İstanbul: Metis Yayınları. s. 249-309.
- Butler, Judith (2014). *Cinsiyet Belası-Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*, (Çev. Başak Ertü). İstanbul: Metis Yayınları.
- Güneş, Fatime (2017). “Feminist Kuramda Ataerki Tartışmaları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi-The Journal of International Social Sciences*. C: 27. S: 2. s. 245-256.
- Karahan, Hilâl (2017). *Kırk Yama Kırk Yara*. İstanbul: Yasak Meyve Komşu Yayınları.
- Koşar, Emel (2017). “Rakamlara İndirgenen Hayatların Şiiri”. www.yenicikanlar.com.tr. [Erişim: 21.12. 2017].
- Koşar, Emel (2019). “‘Herkes Kalbinin Kafesinde Yaşar, Yarasından Bakar Dünyaya’: Hilâl Karahan Şiiri”. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*. C: 12. S: 26. s. 440-448.
- Woolf, Virginia (2012). *Kendine Ait Bir Oda*, (Çev. İlknur Özdemir). İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınları.